

RTU studiju kurss "Rakstu valodas traucējumi"

0L000 Liepājas akadēmija

Vispārējā informācija

Kods	LA0105
Nosaukums	Rakstu valodas traucējumi
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācībspēks	Gundega Tomele - Doktors, Docents
Mācībspēks	Anita Palapa - Pasniedzējs
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 6.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Kurss sniedz zināšanas par rakstu valodas apguves procesu, rakstu valodas traucējumu etioloģiju, klasifikāciju, diagnostiku, korekciju, atbalsta sistēmas un profilakses nozīmi. Tiek apgūtas praktiskās iemaņas rakstu valodas traucējumu noteikšanā, korekcijas plāna izstrādē, korekcijas procesa īstenošanā un logopēda dokumentācijas sagatavošanā.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Studiju kursa mērķis: sniegt izpratni par rakstu valodas veidošanās procesa teorētiskajām un metodoloģiskajām pamatnostādnēm, rakstu valodas traucējumu klasifikāciju, diagnostiku, korekciju, logopēda darba organizāciju un atbalsta sistēmu skolā, rakstu valodas traucējumu profilaksi un tās nozīmi. Studiju kursa uzdevumi: 1. Sniegt zināšanas skolas logopēdijas jomā. 2. Apgūt rakstu valodas pārbaudes un rakstu valodas traucējumu noteikšanas metodoloģiju. 3. Apgūt praktiskās iemaņas rakstu valodas traucējumu korekcijā un logopēda dokumentācijas sagatavošanā. 4. Sniegt izpratni par logopēda darba organizāciju, atbalsta sistēmu un sadarbības veidiem rakstu valodas traucējumu korekcijas un profilakses kontekstā.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	Latviešu valodas mācību priekšmeta programma un rakstu valodas apguves sistēma sākumskolā. 1. Literatūras un dokumentu studijas. 2. Apgūt kaligrāfiski pareizu latviešu valodas rakstīto burtu rakstību. Rakstīšanas traucējumi. 1. Skolēna rakstu darbu izpēte un analīze. 2. Rakstīšanas traucējumu korekcijas plāna izstrāde. Rakstu valodas traucējumi un to korekcija. 1. Individuāli uzdevumi – viena rakstu valodas traucējuma veida un tā korekcijas padziļināta izpēte. 2. Atbilstošo korekcijas materiālu sagatavošana un prezentēšana.

Literatūra	Obligātā / Obligatory: 1. Anspoka, Z., & Tūbele, S. (2015). Lingvodidaktika. Latviešu valoda 1.–6. klasei. Rīga: Latviešu valodas aģentūra. 2. British Dyslexia Association. (2023). Teaching Dyslexic Students: Theory and Practice. Jessica Kingsley Publishers. 3. Kauliņa, A., & Tūbele, S. (2012). Lasīšanas traucējumi. Rīga: RaKa. 4. Lūse, J., Miltiņa, I., & Tūbele S. (2020). Logopēdijas terminu skaidrojošā vārdnīca. Rīga: RaKa. 5. Miltiņa, I. (2008). Skolotāja logopēda darba mape. Rīga: RaKa. 6. Skeide, M. A. (Ed). (2022). Cambridge Handbook of Dyslexia and Dyscalculia. Cambridge University Press. 7. Skola2030. Pieejams https://www.skola2030.lv/lv 8. Tūbele, S. (2019). Valodas traucējumu novērtēšana. Rīga: RaKa. 9. Tūbele, S. (2002). Skolēna runas vērtēšana. Rīga: RaKa. 10. Tūbele, S., & Lūse, J. (2012). Ja skolēns raksta nepareizi. 2. izdevums. Rīga: RaKa. 11. Tūbele, S. (2008). Disleksija vai lasīšanas traucējumi. Rīga: RaKa. 12. Zehnhoff-Dinnesen, A., Sopko, J., Monfrais-Pfauwadel, M-C., & Neumann, K. (2025). Phoniatrics II. Springer. Papildu / Additional: 1. Anspoka, Z., Irbe, I., Liepiņa, D., & Miesniece, A. (2020). Latviešu valodas apguve pirmsskolā: rokasgrāmata pedagogiem. Rīga: Latviešu valodas aģentūra. Pieejams: https://maciunmacies.valoda.lv/wpcontent/uploads/2020/08/LVA_A4_rokasgraamata_WEB_gatavs.pdf 2. Baumanē, A. (2014). Vingrinājumi un diktāti pareizas runas un rakstības veidošanai: palīgs logopēdam. Rīga: Zvaigzne ABC. 3. Buksa, F. (2016). Uzveikt disleksiju. Rīga: Zvaigzne ABC. 4. Bumbiere, D. (2018). Vārdiņš, vārdiņš, teikumiņš. Rīga: RaKa. 5. Bumbiere, D. (2017). Burtu paslēpes. Rīga: RaKa. 6. Diskalkulija skolā. (2022). Informatīvs materiāls pedagogiem un citiem interesentiem. Pieejams https://www.visc.gov.lv/lv/jaunums/sagatavots-informativs-materials-pedagogiem-diskalkulija-skola 7. Dodge, E. P. (2000). The survival guide for school-based speech-language pathologists. Delmar: Cengage Learning, Inc. 8. Geske, A., & Ozola, A. (2007). Skolēnu sasniegumi lasītprasmi Latvijā un pasaulē. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds. 9. Līdaka, J. (2018). Kur pazūd garumzīmes? 1. grāmata. Rīga: RaKa. 10. Līdaka, J. (2019). Kur pazūd garumzīmes? 2. grāmata. Rīga: RaKa. 11. Līdaka, J. (2018). Mēs esam divskaņi! Rīga: MD Creative. 12. Līdaka, J. (2016). Lasu ar prieku. Rīga: RaKa. 13. Līdaka, J. (2016). Lasu un izprotu. Rīga: RaKa. 14. Rīds, G. (2019). Disleksija agrīnā vecumā. Rīga: Jumava. 15. Smita, K., & Strika, L. (1998). Mācīšanās traucējumi: no A līdz Z. Rīga: RaKa. Citi informācijas avoti / Other sources of information: Raksti krājumos: Forum Logopādie, Journal of Speech, Language and Hearing Research u. c. Interneta resursi/Internet resources: Acadience™ – lasītprasmes veicināšanas intervences nodarbību grāmata, darba burtnīca (I un II daļa), stimulmateriālu burtnīca, spēļu komplekts. Skola2030 mācību resursi. Pieejams https://mape.skola2030.lv/materials/7z8kK37dZkAZhpudcbYnpQ http://www.asha.org/ http://www.atbalsts.rdc.lv/ http://www.disleksija.lv/ http://www.diskalkulija.lv http://www.dyslexiacenter.com/ http://www.visc.gov.lv/ Zinātniskajās datu bāzēs (EBSCO, Web of Science, SAGE Journal, Cambridge Journals Online, Science Direct, SCOPUS, Britannica Online u. c.) pieejamās publikācijas logopēdijas jomā.
Nepieciešamās priekšzināšanas	Pārzina bērnu runas un valodas traucējumu etioloģiju, simptomātiku, korekciju un profilaksi. Ortoepija un ortogrāfija Valodas struktūra un semantika Artikulārā un akustiskā fonētika Latviešu valodas mācību joma sākumskolā Skaņu izrunas traucējumi Valodas traucējumi bērniem I, II Runas un valodas novērtēšanas metodes

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienēs studijas		Nepilna laika neklātienēs studijas	
	Kontakts stundas	Patstāv. darbs	Kontakts stundas	Patstāv. darbs
1. temats. Rakstu valoda Rakstu valodas (lasīšanas, rakstīšanas) psihofizioloģiskie pamati. Praktiskais darbs: Diskusijas.	4	2	2	4
2. temats. Logopēda darba organizācija, dokumentācija un logopēdisko tehnoloģiju izmantošana Logopēda darba organizācija skolā. Logopēda korekcijas darba plānošana un īstenošana. Logopēda dokumentācija. Logopēdisko tehnoloģiju, caurviju prasmju un kompetenču pieejas integrācija logopēda nodarbībās bērniem ar rakstu valodas traucējumiem. Praktiskais darbs: Patstāvīgā darba “Latviešu valodas mācību priekšmeta programma un rakstu valodas apguves sistēma sākumskolā” izstrādes rezultātu analīze.	8	10	4	14

3. temats. Atbalsta sistēma sākumskolā Atbalsta sistēma izglītojamajiem ar rakstu valodas traucējumiem. Skolotāja logopēda iesaiste atbalsta sistēmas izveidē.	4	6	2	8
4. temats. Disgrāfija un rakstīšanas traucējumi Disgrāfijas un rakstīšanas traucējumu jēdzieni, cēloņi, simptomātika un klasifikācija. Disgrāfijas un rakstīšanas traucējumu diagnostika un korekcija. Praktiskais darbs: Patstāvīgā darba "Rakstīšanas traucējumi" prezentācija. Rakstu darbu analīze un korekcijas darba virzienu izstrāde. Darba lapu analīze.	20	30	10	40
5. temats. Disleksija un lasīšanas traucējumi Disleksijas un lasīšanas traucējumu jēdzieni, cēloņi, simptomātika un klasifikācija. Disleksijas un lasīšanas traucējumu diagnostika un korekcija.	20	30	10	40
6. temats. Diskalkulija Diskalkulijas jēdziens, tās cēloņi, simptomātika un klasifikācija. Diskalkulijas korekcija.	4	6	2	8
7. temats. Logopēda sadarbība un tās nozīme rakstu valodas traucējumu profilaksē un labošanā Logopēda sadarbība ar vecākiem, pirmsskolas un sākumskolas skolotājiem, atbalsta personālu bērnu rakstu valodas traucējumu profilaksē un labošanā. Praktiskais darbs: Patstāvīgā darba "Rakstu valodas traucējumi un to korekcija" prezentācija.	4	20	2	22
Kopā:	64	104	32	136

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
ZINĀŠANAS: 1. Pārzina rakstu valodas traucējumu veidus un klasifikāciju. 2. Ir izpratne par teorijas lietojumu praksē. 3. Ir zināšanas par rakstu valodas apguves, rakstu valodas traucējumu etioloģijas, diagnostikas, korekcijas un profilakses teorētiskajām un metodoloģiskajām pamatnostādnēm.	Studiju kursa apguve tā noslēgumā tiek vērtēta 10 ballu skalā, summējot pozitīvos vērtējumus un vadoties pēc šādiem kritērijiem: iegūto zināšanu apjoms un kvalitāte, iegūtās prasmes un kompetence atbilstoši plānotajiem studiju rezultātiem. Nodarbību apmeklējums un aktīva līdzdalība praktiskajās nodarbībās. Pārbaudes darbs: Latviešu valodas mācību priekšmeta programma un rakstu valodas apguves sistēma sākumskolā (patstāvīgā darba rezultātu prezentācija). Pārbaudes darbs: Rakstīšanas traucējumi (patstāvīgā darba rezultātu prezentācija). Pārbaudes darbs: Rakstu valodas traucējumi un to korekcija (patstāvīgā darba rezultātu prezentācija). Pārbaudes darbs: zināšanu pārbaude studiju kursa laikā. Eksāmens: teorētiskās zināšanas un rakstu darba analīze, korekcijas darba virzienu formulēšana.
PRASMES: 1. Prot veikt rakstu valodas pārbaudi, nosaka logopēda iedarbības mērķus un uzdevumus, izstrādā korekcijas plānu un veic traucējumu korekciju. 2. Prot veidot un analizēt novērtēšanas un progresu ziņojumu. 3. Izanto praksē zināšanas par logopēda dokumentācijas lietvedību skolā. 4. Prot sadarboties ar pedagogiem, atbalsta personālu un bērnu vecākiem, īstenot preventīvos pasākumus rakstu valodas traucējumu aspektā. 5. Māk izmantot studiju kursā iegūtās zināšanas un prasmes praksē.	Studiju kursa apguve tā noslēgumā tiek vērtēta 10 ballu skalā, summējot pozitīvos vērtējumus un vadoties pēc šādiem kritērijiem: iegūto zināšanu apjoms un kvalitāte, iegūtās prasmes un kompetence atbilstoši plānotajiem studiju rezultātiem. Nodarbību apmeklējums un aktīva līdzdalība praktiskajās nodarbībās. Pārbaudes darbs: Latviešu valodas mācību priekšmeta programma un rakstu valodas apguves sistēma sākumskolā (patstāvīgā darba rezultātu prezentācija). Pārbaudes darbs: Rakstīšanas traucējumi (patstāvīgā darba rezultātu prezentācija). Pārbaudes darbs: Rakstu valodas traucējumi un to korekcija (patstāvīgā darba rezultātu prezentācija). Pārbaudes darbs: zināšanu pārbaude studiju kursa laikā. Eksāmens: teorētiskās zināšanas un rakstu darba analīze, korekcijas darba virzienu formulēšana.

KOMPETENCE: 1. Spēj diagnosticēt rakstu valodas traucējumus un sagatavot ziņojumu par novērtēšanas rezultātiem, iekļaujot novērtēšanas laikā iegūto datu analīzi un interpretāciju. 2. Spēj noteikt logopēda iedarbības mērķus un uzdevumus, izstrādāt korekcijas plānu un pielietot traucējuma veidam atbilstošas korekcijas metodes 3. Spēj sadarboties ar pedagogiem, atbalsta speciālistiem un vecākiem, izprot atbalsta sistēmas un preventīvo pasākumu nozīmi.	Studiju kursa apguve tā noslēgumā tiek vērtēta 10 ballu skalā, summējot pozitīvos vērtējumus un vadoties pēc šādiem kritērijiem: iegūto zināšanu apjoms un kvalitāte, iegūtās prasmes un kompetence atbilstoši plānotajiem studiju rezultātiem. Nodarbību apmeklējums un aktīva līdzdalība praktiskajās nodarbībās. Pārbaudes darbs: Latviešu valodas mācību priekšmeta programma un rakstu valodas apguves sistēma sākumskolā (patstāvīgā darba rezultātu prezentācija). Pārbaudes darbs: Rakstīšanas traucējumi (patstāvīgā darba rezultātu prezentācija). Pārbaudes darbs: Rakstu valodas traucējumi un to korekcija (patstāvīgā darba rezultātu prezentācija). Pārbaudes darbs: zināšanu pārbaude studiju kursa laikā. Eksāmens: teorētiskās zināšanas un rakstu darba analīze, korekcijas darba virzienu formulēšana.
--	--

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Nodarbību apmeklējums un aktīva līdzdalība praktiskajās nodarbībās	10
Patstāvīgie darbi	20
Pārbaudes darbi	20
Eksāmens	50
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	6.0	32.0	32.0	0.0		*	